

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 25.7.2001
KOM(2001) 437 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO

**LAAJENTUMISEN VAIKUTUKSESTA EHDOKASMAITA REUNUSTAVILLE
ALUEILLE
YHTEISÖN RAJASEUTUTOIMINTA**

Sisällysluettelo

Tiivistelmä

1. Johdanto
2. Rajaseutualueiden taloudellinen tilanne
 - 2.1 Rajaseutualueiden määrittely
 - 2.2 Rajaseutualueiden vertaileva analyysi
 - 2.3 Laajentumisen mahdollisia vaikutuksia rajaseutualueisiin
3. Yhteisön nykypolitiikka
 - 3.1 Yhteisön rahoitusvälineet
 - 3.2 Valtiontuet
4. Yhteisön yhtenäinen rajaseutualueita koskeva toiminta
 - 4.1 Liikenneinfrastruktuurin investointien lisääminen
 - 4.2 Toimet pk-yritysten hyväksi ja rajaseutuyhteistyö
 - 4.3 Rakennepolitiikat: yhteisön varojen täysimääräinen hyödyntäminen raja-alueilla
 - 4.4 Phare-CBC- ja Interreg-ohjelmien koordinoinnin parantaminen
 - 4.5 EIP:n erityisohjelma ympäristö- ja liikennehankkeita varten
 - 4.6 Toimenpiteet maatalouden kehittämiseksi rajaseutualueilla
 - 4.7 Yhteisön koulutus- ja nuoriso-ohjelmat
 - 4.8 Henkilöiden vapaa liikkuvuus
 - 4.9 Valtiontuet
 - 4.10 Laajentumista koskeva tiedotusstrategia
 - 4.11 Komission rajaseutualueita käsittelevä työryhmä
5. Päätelmät

Tiivistelmä

Euroopan unionin (EU) laajentuminen on historiallinen tilaisuus rauhan ja vaurauden vakauttamiseksi Euroopassa. Keskeinen tekijä laajentumisen onnistumisen kannalta on Euroopan unionin ja ehdokasmaiden kansalaisten tuki.

Vaikka ehdokasmaat ovat edistyneet huomattavasti talouksiensa nykyaikaistamisessa viime vuosina, nykyisten jäsenvaltioiden ja ehdokasmaiden välinen taloudellinen kuilu on edelleen suuri. Tämä taloudellinen ero on erityisen selkeä monilla osuuksilla EU:n ja ehdokasmaiden välistä rajaa. Tilanne on otettu huomioon meneillään olevien jäsenyysneuvottelujen yhteydessä erityisesti EU:n yhteisessä kannassa, joka koskee työntekijöiden vapaata liikkuvuutta ja jonka monet ehdokasmaat ovat (tietyin neuvotelluin mukautuksin) hyväksyneet. On odotettavissa, että sovittu ratkaisu (johon sisältyy siirtymäaika, tarkistusmekanismi, suojalausekkeita ja jäsenvaltioiden julistuksia) helpottaa työntekijöiden liikkuvuuden joustavaa vapauttamista ja tasoittaa tietä varhaiselle jäsenyydelle vaikkakin tietyin rajoituksin. Joidenkin ehdokasmaiden kanssa on sovittu myös eräiden palvelujen myymistä koskevista suojalausekkeista.

Komissio julkisti vuonna 2000 analyysin ehdokasmaita reunustavien alueiden taloudellisesta tilanteesta laajentumisstrategiaa koskevassa tiedonannossa, ja Nizzassa kokoontunut Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota ehdottamaan ohjelmaa rajaseudun kilpailukyvyyn parantamiseksi. Komissio toteutti tämän johdosta rajaseutualueita koskevan perusteellisen analyysin, joka kattoi seuraavat kolme keskeistä aihepiiriä:

- rajaseutualueiden sosio-ekonomisen tilanne ja laajentumisen todennäköiset vaikutukset;
- yhteisön nykyinen tuki rajaseutualueille;
- mahdolliset toimenpiteet rajaseudun kilpailukyvyyn parantamiseksi.

Analyysistä käy ilmi, että ehdokasmaita reunustavat alueet Saksassa, Itävallassa, Kreikassa, Italiassa ja Suomessa eroavat toisistaan voimakkaasti sosio-ekonomiselta kehitystasoltaan ja kilpailukyvyltään. Esimerkiksi työttömyys on yli kaksinkertainen EU:n keskiarvoon verrattuna joillakin Saksan alueilla Puolan rajan tuntumassa ja ainoastaan puolet EU:n keskiarvosta Slovenian rajan naapurissa Italiassa. Vaikka rajaseutualueet ovat periaatteessa asemassa, jossa ne Keski- ja Itä-Euroopan nousevien talouksien kanssa yhdentymisen ansiosta hyötyvät laajentumisesta keskipitkällä aikavälillä, kukin alue tarvitsee erilaisia ja -laajuisia mukautuksia laajentumisprosessissa. Monet rajaseutualueet ovat jäljessä EU:n keskiarvosta infrastruktuurin (esim. puutteelliset yhteydet) ja talouden rakenneuudistuksen osalta, ja monilla alueilla maatalouden tai perinteisen teollisuuden osuus työllisyydestä on melko suuri kun taas palvelusektori on kehittymätön. Kaiken kaikkiaan heikoimmassa asemassa ovat Kreikan rajaseudut, Saksan itäisen osavaltiot Brandenburg, Mecklenburg-Vorpommern ja Sachsen sekä Burgenland Itävallassa.

Useimmat rajaseutualueet saavat merkittävää tukea rakennerahastoista tavoitteiden 1 ja 2 perusteella sekä yhteisön ohjelmista Interreg, Equal, Leader+ ja Urban. Berliinissä kokoontunut Eurooppa-neuvosto päätteli, että Interreg-ohjelmassa olisi kiinnitettävä asianmukaista huomiota rajat ylittävään toimintaan erityisesti laajentumisen näkökulmasta sekä jäsenvaltioihin, joilla on paljon rajapintaa ehdokasmaiden kanssa. Vuosina 2000–

2006 on käytettävissä 16 miljardia euroa tavoite 1- ja 2 -alueita varten ehdokasmaiden naapurialueilla Saksassa (Baijeri, Mecklenburg-Vorpommern, Sachsen, Brandenburg ja Berliini), Itävallassa (Burgenland, Steiermark, Ylä-Itävalta, Ala-Itävalta ja Kärnten), Kreikassa (Itä-Makedonia, Traakia, Keski-Makedonia, Etelä- ja Pohjois-Egean alueet sekä Kreetta), Italiassa (Friuli-Venezia Giulia ja Veneto) sekä Suomessa (Uusimaa ja Etelä-Suomi). Näistä viidestä jäsenvaltiosta Saksa saa selvästi suurimman osan tavoitteen 1 ja 2 mukaisesta avusta. Lähes kaikki rajaseutualueet voivat saada myös valtiontukisääntöjen mukaista kansallista aluetukea, ja ne hyötyvät edullisemmasta kohtelusta kuin alueet, jotka eivät saa tukea (enemmän apua investointien tukemiseen, tutkimukseen ja kehitykseen, koulutustoimintaan yrityksissä, työpaikkojen luomiseen jne.).

Rajaseutualueilla onkin käytettävissään huomattavasti enemmän tukea kuin yhteisön Välimeren alueilla ennen Espanjan ja Portugalin liittymistä vuonna 1986, jolloin rakennepolitiikka ei ollut vielä riittävän kehittynyttä. Neuvosto hyväksyi vuonna 1985 yhdenmukaisen Välimeren alueen ohjelman, josta myönnettiin seitsemän vuoden aikana noin 4,1 miljardia ecua Ranskan, Italian ja Kreikan asianomaisten alueiden kehittämiseen.

Rajaseutualueiden erilaiset tilanteet ja nykyisen tuen huomioon ottaen komissio on yksilöinyt erilaisia toimia, joilla voidaan osaltaan varmistaa rajaseudun joustava siirtymävaihe ja pitää yllä kansalaisten tukea laajentumiselle. Näihin toimiin kuuluu uusia toimenpiteitä sekä jo käynnissä olevien toimien koordinoinnin parantamista. Jotta nämä yhteisön toimet olisivat mahdollisimman tehokkaita ja toissijaisuusperiaatteen mukaisia, niitä on täydennettävä kansallisen ja alueellisen tason toimenpiteillä.

Komission tärkeimpiä suosituksia ovat:

- voimakkaampi investointi liikenteen perusrakenteisiin Euroopan laajuisessa verkossa (TEN) korottamalla yhteisön TEN-hankkeita koskevan tuen enimmäismäärä 20 prosenttiin (edellyttää muutosta TEN-verkkojen rahoitusta koskevaan asetukseen) ja erityisellä rajaseudun TEN-hankkeiden erityistuella, jonka määrä on 150 miljoonaa euroa vuosina 2003–2006;
- ehdotus rakennepolitiikan välineiden uudelleenkohdentamiseksi yhteisön taloudellisen tuen vaikutuksen maksimoimiseksi;
- pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevat yhteistyötoimet, joita rahoitetaan Euroopan parlamentin vuosia 2001–2002 varten käynnistämästä 15 miljoonan euron erityisestä pilottihankkeesta;
- enintään 20 miljoonan euron suuruinen yhteisön tuki rajaseutualueiden ja ehdokasmaiden välisille Interreg-ohjelman verkostustoimenpiteille;
- Interreg IIIA -ohjelman ja Pharen rajaseutuyhteistyöohjelman koordinoinnin parantaminen lokakuun 2000 tiedonannossa Phare-ohjelman tarkistamisesta esitettyjen komission ehdotusten mukaisesti;
- ehdotus Phare-CBC-ohjelmaa koskevan asetuksen muuttamiseksi vuoden 2002 loppuun mennessä:
 - Phare-CBC-ohjelman ja Interreg A -ohjelman ensisijaisten aiheiden yhdenmukaistamiseksi kokonaan;

- maiden välisten (Interreg B) tai alueiden välisten (Interreg C) yhteistyöhankkeiden yhteisrahoituksen helpottaminen hyvin perustelluissa tapauksissa;
- Euroopan investointipankin (EIP) erityisohjelma ympäristön ja liikenteen infrastruktuurihankkeiden tukemiseksi ehdokasmaiden naapurialueilla;
- ehdotus nuoriso-ohjelman 10 miljoonan euron ylimääräisestä yhteisön tuesta kohdennetulle ruohonjuuritason nuorisovaihdolle, vapaaehtoistyölle sekä koulutus- ja tiedotustoiminnalle rajaseudulla;
- alueellisesti kohdennettavan valtiontuen maantieteellisiä valintaperusteita ja intensiteettiä koskevien voimassa olevien valtiontukisääntöjen sekä yritysten perustamiseen ja alkuvaiheen kehittämiseen liittyvän riskipääoman joustavuuden täysimääräinen hyödyntäminen;
- nykyisten maaseudun kehittämisohjelmien uudelleenkohdentamista koskeva ehdotus rajaseudun kilpailukyvyyn parantamiseksi ja elinkeinojen monipuolistamiseksi;
- rajaseudun asettaminen etusijalle laajentumista koskevassa tiedotusstrategiassa;
- työryhmän muodostaminen komission asianomaisten yksiköiden kanssa ehdotettujen toimintojen koordinoitua ja seuranta varten sekä yhteyspisteeksi.

Komissio jatkaa näitä toimia yhteisön yhtenäisenä rajaseutualueita koskevana toimintana. Yhteisön toiminnan pitäisi parantaa myös tiedotuspolitiikkaa rajaseuduilla tuoden esiin uusia mahdollisuuksia rajat ylittävään yhteistyöhön ja taloudelliseen yhdyntymiseen ehdokasmaiden kanssa. Lisäksi komissio jatkaa yhdessä jäsenvaltioiden kanssa laajentumisen sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten tarkkailua rajaseutualueilla, jotta yhteisön toimintaa voidaan edelleen parantaa.

Rahoitukseen liittyvät näkökohdat

Kaikkien rajaseutualueita varten erityisesti rakennerahastoissa jo varattujen varojen lisäksi komissio ehdottaa 195 miljoonan euron lisämäärärahaa ehdokasmaiden naapurialueille vuosiksi 2001–2006. Näiden varojen saaminen – osittain määrärahojen kohdentamista muuttamalla, osittain talousarviota kasvattamalla – riippuu budjettivallan käyttäjän hyväksynnästä. Komissio tekee ehdotuksensa vuosien 2000–2006 rahoitusnäkymissä ja ottaen huomioon analyysin tulokset.

Rajaseudun sosio-ekonomisen tilanne vaihtelee alueittain voimakkaasti. Berliinissä kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti käytetyissä rakennerahavaroissa otetaan nämä erot huomioon (erotteluna tavoitteeseen 1 ja tavoitteeseen 2), ja varojen käyttö on mukautettu sellaisten alueiden erityistarpeisiin, joihin laajentuminen vaikuttaa erityisen voimakkaasti (Interreg IIIA -ohjelman erityistoimet).

Toisaalta tarvitaan täydentävää toimintaa tiettyjen EU:n laajentumiseen liittyvien yhteisön edun mukaisten hankkeiden toteuttamisen tukemiseksi (eurooppalaisten liikenneverkkojen pullonkaulat rajaseuduilla) tai tiettyjä lisätoimenpiteitä (esim. liikkuvuus ja monikulttuuriset koulutustoimet alueilla, joissa on vilkkaat yhteydet rajan toiselle puolelle), joita nykyiset ohjelmat eivät riittävästi kata. Tällaiset toimenpiteet ovat erittäin tärkeitä laajentuneen Euroopan unionin kansalaisten lähentämiseksi toisiinsa.

1. Johdanto

Euroopan unionin laajentuminen on historiallinen tilaisuus rauhan ja vaurauden vakauttamiseksi Euroopassa. EU hyötyy jo nyt ehdokasmaiden kanssa käytävän kaupan kasvusta. Laajentuminen lisää edelleen taloudellista yhdentymistä nykyisten ja tulevien EU:n jäsenvaltioiden kesken ja tuottaa laajentuneiden markkinoiden ansiosta säästöjä ja suhteellista etua.

Laajentumisen valmisteleminen EU on asettanut kolme perusedellytystä uusien jäsenvaltioiden ottamiselle: taloudelliset puitteet (joista päätti Berliinissä kokoontunut Eurooppa-neuvosto), toimielinten uudistus ja se, että ehdokasmaat täyttävät Kööpenhaminan ja Madridin Eurooppa-neuvostoissa vahvistetut arviointiperusteet. Nizzassa kokoontuneen Eurooppa-neuvoston hyväksyttyä laajentumista koskevan strategian mukaan luettuna Euroopan parlamentin ja komission esittämät laajentumista koskevat toimintaohjeet laajentumisneuvottelut pitäisi voida saattaa päätökseen nopeasti. Göteborgin Eurooppa-neuvosto vahvisti, että toimintaohjeiden ansiosta neuvottelut olisi mahdollista saattaa päätökseen vuoden 2002 loppuun mennessä niiden ehdokasmaiden osalta, jotka ovat valmiita.

Liittymisasiakirjojen ratifiointi jäsenvaltioissa ja ehdokasmaissa sekä niiden hyväksyminen Euroopan parlamentissa edellyttää, että julkinen mielipide on kaiken kaikkiaan laajentumismyönteinen¹. Yleisesti ollaan kuitenkin huolissaan siitä, että sisämarkkinoiden avaaminen johtaa kilpailun kiristymiseen varsinkin rajaseuduilla. Vaikka laajentuminen saattaa vaikuttaa rajaseutualueisiin nopeammin ja voimakkaammin kuin muihin alueisiin, niiden läheisyys ehdokasmaihin tarjoaa uusia mahdollisuuksia esimerkiksi tarkempana työnjakona ehdokasmaiden kanssa. Rajaseutualueista voikin tulla uusia kasvualueita, joiden myönteinen taloudellinen vaikutus säteilee rajan kummallekin puolelle.

Laajentumista koskevaa tiedottamista on lisättävä jäsenvaltioissa ja ehdokasmaissa ja aivan erityisesti rajaseuduilla. Komission vuonna 2000 antamassa laajentumista koskevassa tiedotusstrategiassa korostetaan sitä, että ehdokasmaiden naapurialueiden asukkaat on saatava vakuuttuneiksi laajentumisen myönteisistä vaikutuksista, ja ilmoitettiin puolueettoman analyysin tekemisestä rajaseutualueiden sosio-ekonomisesta tilanteesta ja käytettävissä olevista rakennepoliittisista toimenpiteistä. Nizzassa kokoontunut Eurooppa-neuvosto pyysi komissiota ehdottamaan rajaseutualueita varten ohjelmaa niiden taloudellisen kilpailukyvyyn parantamiseksi, ja Göteborgissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto totesi tämän tiedonannon valmistuvan pian.

2. Rajaseutualueiden taloudellinen tilanne

2.1 Rajaseutualueiden määrittely

¹ Elokuussa 2000 tehdyn Eurobarometri-tutkimuksen mukaan laajentumisen kannattajia oli EU:n 15 jäsenvaltiossa 44 prosenttia ja vastustajia 35 prosenttia. Vastaajien enemmistö Saksassa, Itävallassa, Ranskassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa kuitenkin vastusti laajentumista.

Rajaseutualueilla tarkoitetaan tämän tiedonannon analyysissä NUTS 2 -tason² alueita, joilla on maa- tai vesistöraja sellaisten jäsenyydestä neuvottelevien ehdokasmaiden kanssa, jotka osallistuvat rajat ylittäviin Interreg IIIA -ohjelmiin vuosina 2000–2006. Kyseeseen tulevat myös alueet, jotka sijaitsevat tällaisten alueiden sisällä (ks. liitteen x kartta).³ Tällainen rajaseutujen työmääritelmä valittiin, koska rajan ylittävät laajentumisen vaikutukset ulottuvat todennäköisesti välitöntä raja-aluetta (NUTS 3 -taso) pitemmälle. Vertailukelpoisia alueellisia sosio-ekonomisia tietoja on käytettävissä ainoastaan NUTS 2 -tasolta.

Tämän määritelmän mukaan EU:ssa on 23 rajaseutualuetta:

- Suomessa kaksi: Uusimaa, Etelä-Suomi.
- Saksassa kahdeksan: Niederbayern, Oberpfalz, Oberfranken, Brandenburg, Berliini, Mecklenburg-Vorpommern, Chemnitz, Dresden.
- Itävallassa kuusi: Burgenland, Ala-Itävalta, Wien, Kärnten, Steiermark, Ylä-Itävalta.
- Italiassa kaksi: Veneto, Friuli-Venezia Giulia.
- Kreikassa viisi: Itä-Makedonia – Traakia, Keski-Makedonia, Etelä-Egean saaret, Pohjois-Egean saaret sekä Kreetta.

2.2 Rajaseutualueiden vertaileva analyysi

Rajaseudun alueiden sosio-ekonomisessa kehityksessä on huomattavan suuria eroja. Karkeasti jaotellen voidaan hahmottaa kolmenlaisia alueita: Kreikan mantereella sijaitsevat rajaseutualueet ovat selvästi kaikkein vaikeimmassa tilanteessa tulojen, työmarkkinadynamiikan, infrastruktuurin ja henkilöresurssien osalta. Toisen ryhmän muodostavat Kreikan rajaseutualueet Egeanmerellä ja Saksan uudet osavaltiot, jotka ovat taloudellisesti jäljessä ja kärsivät yhä korkeasta työttömyydestä; Burgenland kuuluu myös tähän ryhmään henkilöä kohti lasketun bruttokansantuotteen osalta. Kaikki muut rajaseutualueet (Saksassa, Itävallassa, Suomessa ja Italiassa) ovat melko hyvin kehittyneitä verrattuina EU:n ja oman maansa keskiarvoihin. Analyysin tarkemmat tulokset ovat seuraavat:

² Eurostat on laatinut tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistön (NUTS) yhteinäisen aluejaottelun luomiseksi EU:n alueita koskevaa tilastointia varten.

³ Tällä määritelmällä ei ole vaikutusta joidenkin yhteisön politiikkojen rajaamiseen NUTS 2 -tasoa alemmalle tasolle.

Kansallisen tason vertailu

Suomessa voidaan erottaa selvästi toisistaan Uusimaa (pääkaupunkiseutu) ja Etelä-Suomen alue. Aukasta kohti laskettu tulo on kansallista keskiarvoa paljon korkeampi Uudellamaalla (keskiarvo 102 % ja Uusimaa 141 %) ⁴ ja hieman keskiarvoa alempi Etelä-Suomessa (93 %). Työttömyysaste on kansallista keskiarvoa matalampi Uudellamaalla (7,0 %) ja keskiarvoa korkeampi Etelä-Suomessa (12,3 %).

Saksan rajaseutualueista voidaan erottaa toisistaan selvästi Saksan uudet osavaltiot ja Baijerin alueet. Henkilöä kohti laskettu BKT on uusissa osavaltioissa ainoastaan kaksi kolmannesta kansallisesta keskiarvosta (70 % kun keskiarvo on 108 %), mutta Baijerin rajaseutualueiden BKT on kansallisen keskiarvon tuntumassa (99 %). Berliinin BKT on Oberfrankenin lukuun ottamatta suurempi kuin rajaseutualueilla mutta kansallista keskiarvoa matalampi. BKT:n reaali kasvussa on myös huomattavia eroja rajaseutualueiden välillä. Kaikissa Puolan naapurissa olevissa uusissa Saksan osavaltioissa BKT:n reaali kasvu on ollut hyvin voimakasta, vaikka työttömyys on pysynyt korkeana. Työttömyysaste uusissa osavaltioissa on lähes kaksinkertainen Saksan keskiarvoon verrattuna (16,4 % idässä ja 8,9 % keskiarvo). Baijerin rajaseutualueilla BKT:n reaali kasvu on sen sijaan vähäisempää kuin Saksassa ja Baijerissa keskimäärin lukuun ottamatta Niederbayernia, jossa BKT:n kasvu on ollut voimakkaampaa. Työllisyysaste on kuitenkin Baijerin rajaseutualueilla huomattavasti kansallista keskiarvoa korkeampi (noin 70 % kun koko Saksan luku on 65,4 %) ja työttömyysluku on Saksan keskiarvoa alhaisempi (5,5 %). Uusien osavaltioiden pääasiallisia ongelmia ovat teollisuuden heikko kilpailukyky ja infrastruktuurin vanhanaikaisuus kun taas suurimmalle osalle Baijerin raja-alueista (ja Mecklenburg-Vorpommernille) ovat ominaisia rakenteelliset vinoutumat, jotka ovat tyypillisiä maaseudulle, jossa maatalous on merkittävä työllistäjä.

Talouden kehitys on ollut positiivista kaikilla **Itävallan** rajaseutualueilla 90-luvulla. Wieniä lukuun ottamatta asukasta kohti laskettu tulo on kansallista keskiarvoa (112 %) alempi kaikilla Itävallan raja-alueilla. Se on erityisesti alempi Burgenlandissa (69 %) ja vähäisemmässä määrin Kärntenissä (92 %) ja Steiermarkissa (90 %). Työttömyys on kansallista keskiarvoa korkeampaa ainoastaan Wienissä (5,9 %), Kärntenissä (4,7 %) ja Steiermarkissa (4,1 %). Wieniä lukuun ottamatta Itävallan rajaseutualueille on yleensä ominaista maan keskiarvoa suurempi maataloustyöllisyyden osuus ja palvelujen pienempi osuus.

Italian rajaseutualueet ovat kaiken kaikkiaan paremmassa asemassa maan keskiarvoon nähden. Aukasta kohti laskettu tulo on Venetossa ja Friuli-Venezia Giuliaassa noin 20 prosenttia korkeampi kuin maan keskiarvo (101 %). Työttömyys on kummallakin alueella vain puolet maan keskiarvosta (11,7 %).

Useimmilla **Kreikan** rajaseutualueilla BKT kasvoi reaalisesti enemmän kuin koko maassa keskimäärin 90-luvulla. Itä-Makedonian rajaseutualue on maaseutua ja vuoristoa, ja sen asukasta kohti laskettu tulo on keskiarvoa heikompi (55 %) ja työttömyysaste keskiarvoa suurempi (12,8 %). Sen sijaan Keski-Makedonian työttömyysaste (11,7 %) ja asukasta kohti laskettu tulo (68 %) ovat lähellä kansallista keskiarvoa (työttömyys 11,7 % ja tulo

⁴ Kaikki luvut esitetään prosenttiosuutena EU:n keskiarvosta vuonna 1998 mukautettuina ostovoimayksiköillä.

66 %). Tilanne on hieman erilainen Etelä- ja Pohjois-Egean saarilla ja Kreetalla. Työttömyysasteet ovat kansallista keskiarvoa matalammat kaikilla kolmella alueella (11,3 %, 7,3 % ja 7,3 %). Asukasta kohti laskettu tulo on maan keskiarvoa suurempi Pohjois-Egealla ja Kreetalla (77 % ja 67 %), mutta pienempi Etelä-Egealla (61 %). Kreikan mantereen rajaseutualueet ovat infrastruktuuriltaan varsin puutteelliset ja erityisesti liikennejärjestelmä on kehittymätön.

Vertailu EU:n tasolla

Tulo

Rajaseutualueiden asukasta kohti laskettu tulo on suhteellisen korkea Italiassa, Suomessa, useimmilla Itävallan alueilla ja Baijerissa, mutta alle 75 prosenttia EU:n keskiarvosta Saksan uusissa osavaltioissa, Kreikassa ja Burgenlandissa.

Työllisyystilanne

Työttömyys on huomattavasti EU:n keskiarvoa (9,4 %) korkeampaa Saksan uusissa osavaltioissa (16,4 %), Kreikan raja-alueilla (10,8 %) sekä toisella Suomen rajaseutualueista (12,3 %). Sen sijaan Itävallan (3,9 %), Baijerin (5,5 %) ja Italian (5,2 %) rajaseutualueiden työttömyysasteet ovat melko matalat EU:n keskiarvoon verrattuina. Nuorten ja naisten korkea työttömyys osoittaa myös, että työpaikkojen luominen on riittämätöntä. Entisen Neuvostoliiton kanssa käydyn kaupan romahtamisesta 90-luvun alussa seuranneet taloudelliset muutokset aiheuttivat Suomessa äkillisen työpaikkojen vähenemisen, mutta tilanne on sittemmin parantunut.

Infrastruktuurin kehittyneisyys

Rajaseutualueet ovat infrastuktuuriensa kehitysasteelta huomattavan erilaisia. Esimerkiksi Kreikan moottoritieverkosto keskittyy lähes kokonaan Ateenan ympäristöön eikä useilla pohjoisilla alueilla ehdokasmaiden naapurissa ole lainkaan moottoriteitä.

Koulutustaso

Väestön koulutustaso on suhteellisen alhainen Kreikan ja Italian rajaseutualueilla, joissa yli puolet 25–59-vuotiaista ei ole jatkanut koulutusta pakollisen peruskoulun jälkeen.

Raja-alueiden aggregaatiit

Kuten aikaisemmat vertailut ovat osoittaneet, rajaseutualueiden ongelmat vaihtelevat huomattavasti alueelta toiselle. Niiden sosio-ekonomista tilannetta on analyysin kannalta hyödyllistä tarkastella aggregaattien tasolla.

Tulo ja tuottavuus

Rajaseutualueiden tulo saavuttaa lähes EU:n keskiarvon. Niiden keskimääräinen asukasta kohti laskettu tulo oli 96 prosenttia EU:n keskiarvosta vuonna 1998. Rajaseutualueiden jonkin verran alhaisempi asukasta kohti laskettu tulo johtuu pääasiassa heikommasta tuottavuudesta. Hieman heikompä tulos liittyy siihen, että näillä alueilla vallitsevat vähemmän tuottoisat alat: rajaseutualueilla on EU:n keskiarvoa enemmän maatalousalan työntekijöitä, keskimääräistä enemmän teollisuutta ja vähemmän palveluja.

Työtilanne

Työllisyyden kasvu on vähentänyt viime aikoina työttömyyttä merkittävästi. Rajaseutualueiden keskimääräinen työttömyysaste oli vuonna 1999 lähes EU:n keskiarvon tasolla (rajaseutualueet 9,7 % ja keskiarvo 9,4 %). Keskimääräinen työllisyysaste oli rajaseutualueilla hieman alempi kuin EU:n vastaava luku (60,4 % ja 62,8 %).

TTK ja henkilöpääoma

Tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen (TTK) mittareilla ilmaistuna TTK-bruttomenojen suhde BKT:hen on pienempi rajaseutualueilla (1,6 %) kuin koko EU:ssa (1,9 %). Henkilöpääoman osalta koulutuksen taso on rajaseutualueilla yleensä melko hyvä verrattuna EU:n keskiarvoon.

2.3 Laajentumisen mahdollisia vaikutuksia rajaseutualueisiin

Asukasta kohti laskettu tulo ja tuottavuus ovat kaikilla EU:n rajaseutualueilla korkeampia kuin ehdokasmaissa olevilla naapurialueilla Bratislavaa lukuun ottamatta. Kokonais- ja nuorisotyöttömyyden tilanne on kaikkiaan yleensä myös parempi EU:n puolella poikkeuksina muutamat uudet Saksan osavaltiot. Rajan ylittävät taloussuhteet naapurialueiden välillä todennäköisesti lujittuvat laajentumisen jälkeen, varsinkin paikoissa, joissa molemmilla puolilla rajan läheisyydessä sijaitsee taloudellinen keskus.

EU:n naapurina olevat alueet ehdokasmaissa ovatkin jo hyötynneet sijainnistaan siirtymävaiheen alusta alkaen. Näiden alueiden keskimääräinen asukasta kohti laskettu tulo oli vuonna 1998 paljon korkeampi kuin ehdokasmaiden keskimääräinen asukasta kohti laskettu tulo (53 % ja 44 %⁵). EU:n läheisyys, melko kehittynyt infrastruktuuri ja matalat työvoimakustannukset ovat kaikki osaltaan piristäneet markkinoita ja kannustaneet investointeihin. Lisäksi ne ovat hyötynneet kaupan ja matkailun kasvusta.

Käytettävissä olevat tilastot eivät kuitenkaan osoita, että yhteisön rajojen asteittainen avautuminen ehdokasmaille 90-luvulla olisi vaikuttanut kielteisesti rajaseutualueisiin. Esimerkiksi Itävallan rajaseutualueiden asukasta kohti laskettu tulo on kasvanut huomattavasti vuodesta 1991 vuoteen 1996 kun taas Baijerissa keskimääräinen asukasta kohti laskettu tulo pysyi samaan aikaan jotakuinkin vakaana.

Muuttoliike

Tuloerot EU:n ja ehdokasmaiden välillä ovat aiheuttaneet pelkoa suuresta EU:hun suuntautuvasta muuttoliikkeestä.

Työntekijöiden liikkuvuuden vapauttamisesta Espanjan ja Portugalin EU-jäsenyyden myötä vuonna 1986 saadun aikaisemman kokemuksen sekä tuoreiden arvioiden mukaan pitkäaikainen muuttovirta ehdokasmaista EU:hun saattaa olla ainoastaan yhden prosentin suuruusluokkaa EU:n nykyiseen väestömäärään verrattuna⁶. Mahdollista muuttovirtaa

⁵ Vuoden 1998 luvut prosenttiosuutena laajentuneen 26 EU-maan keskiarvosta mukautettuina ostovoimayksiköillä.

⁶ Arvio komission 6. maaliskuuta 2001 antamasta työntekijöiden liikkuvuutta laajentumisen yhteydessä koskevasta ilmoituksesta.

pienentävät lisäksi työntekijöiden liikkuvuuden ja palveluiden tarjoamisen vapauttamisen asteittaisuus.

Ehdokasmaat hyötyvät liittymisen jälkeen rakennerahastojen mittavasta tuesta⁷. Tämä auttaa niitä kuroma umpeen taloudellista eroa, mikä puolestaan vähentää muuttohaluja siirtymävaiheen jälkeen.

Käytettävissä olevat tutkimustiedot osoittavat kuitenkin myös sen, että muuttoliike ja säännöllinen rajanylitysliikenne vaihtelevat huomattavasti alueittain ja erityisesti eri rajaseutualueiden välillä. Arviot pitkäaikaisesta säännöllisestä rajanylitysliikenteestä eri rajaseutualueilla vaihtelevat yhdestä kahdeksaan prosenttia työvoimasta.

Kaikkiaan muutto- ja rajanylitysliikenne vaikuttavat jatkossakin muita EU:n jäsenvaltioita enemmän Saksaan ja Itävaltaan. Saksassa muutto rajaseutualueelle keskittyy pääasiassa Baijerin rajalle Tšekin naapurissa. Sen sijaan siirtolaisten osuus Saksan uusissa osavaltioissa – jopa välittömässä rajan läheisyydessä – on Saksan keskiarvoa vähäisempää⁸. Monet ehdokasmaiden siirtolaiset muuttavat keskempänä Saksaa sijaitseviin vauraisiin taajamiin. Itävallan tilanne on melko erilainen, koska Itävallalla on yhteistä rajapintaa neljän ehdokasmaan kanssa, ja jotkut sen tärkeimmistä talouselämän keskuksista sijaitsevat näiden rajojen läheisyydessä. Wien, Graz ja Linz sekä useat muut tärkeät alueelliset keskuksat sijaitsevat lyhyen ajomatkan päässä rajoilta.

Siirtolaisuuden mahdollisista pitkäaikaisvaikutuksista olisi huomattava, että aiemmalla siirtolaisuudella on ollut vähän vaikutusta paikallisten asukkaiden työttömyyteen. Kielteiset vaikutukset palkkoihin ovat olleet hyvin vähäisiä. Siirtolaisuus saattaa jopa lievittää kielteisiä vaikutuksia, joita väestön pienenemisestä ja vanhenemisesta aiheutuu jäsenvaltioiden elintasolle ja budjettivajeille.

Taloudellinen yhdentyminen

Rajaseudun talouksien yhdentyminen on ollut yksi tärkeimmistä yhtenäismarkkinoiden myönteisistä vaikutuksista. Rajaseutualueiden voidaan tämän vuoksi odottaa hyötyvän laajentumisesta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä ne saattavat kuitenkin joutua mukautumaan nopeasti muuttuviin markkinaolosuhteisiin muita alueita enemmän. Erityisesti rajaseutualueiden maaseutu saattaa kokea voimakkaampaa kilpailupainetta yhdentymisen alkuvaiheessa. Nämä vaikutukset ovat todennäköisesti vähäisiä nykyisten jäsenvaltioiden maatalouden kannalta, koska Keski- ja Itä-Euroopan maiden maataloudelle on yleensä tunnusomaista heikko tuottavuus ja matalat laatunormit, ja niiden maatalouden ja elintarviketeollisuuden rakennetta on uudistettava perusteellisesti.

Suurin osa laajentumiseen yleensä liittyvästä kilpailupaineesta on kuitenkin jo nähtävissä, sillä EU on poistanut suurimman osan tulleista ja määrällisistä rajoituksista teollisuustavaroiden ja monien maataloustuotteiden kaupassa ehdokasmaiden kanssa.

⁷ Berliinissä tehtyihin puheenjohtajan päätelmiin liitetystä taulukosta, joka sisältää 21 jäsenvaltion EU:n rahoituspuitteet, on varattu 39,5 miljardia euroa rakennepoliittisiin toimiin uusien jäsenvaltioiden varten vuosille 2002–2006.

⁸ Ks. *The Impact of EU Enlargement on Cohesion*, DIW ja EPRC, Berliini ja Glasgow, maaliskuu 2001.

Joissakin Saksan, Itävallan ja Italian rajaseutualueiden pikkukaupungeissa on jo havaittu kilpailun kasvu vähittäiskaupassa ja tietyissä palveluissa.

Rajaseutualueiden ammatillisesti ja teknisesti kehittyneet alat yleensä todennäköisesti hyötyvät laajentumisesta kun taas halpa työvoima lisää todennäköisesti kilpailua työvoimavaltaisilla aloilla. Tämä koskee yleisesti sekä maataloutta, teollisuutta että palveluja. Maataloudessa itäeurooppalaiset ovat jo liittyneet sankoin joukoin rajaseutualueiden työvoimaan kausityövoimana, joka lievittää lyhytaikaista työvoimapulaa.

3. Yhteisön nykypolitiikka

Rajaseutualueet hyötyvät useista yhteisön laajuisista toimista, joita ovat talouspolitiikan koordinointistrategia, eurooppalainen työllisyysstrategia, syrjintää koskevat aloitteet, sosiaalinen integraatio ja sukupuolten tasa-arvo. Lisäksi ne hyötyvät yhteisön taloudellisesta avusta muun muassa koheesiorahaston ja rakennerahastojen, Euroopan laajuisten verkkojen, Euroopan investointipankin ja -rahaston, viidennen tutkimuksen ja kehityksen puiteohjelman, Life-ohjelman (ympäristöohjelma), Leonardo-, Sokrates- ja nuoriso-ohjelman sekä pk-yritysten tuen kautta.

Lisäksi lähes kaikki EU:n NUTS 3-tason rajaseutualueet voivat tällä hetkellä saada kansallista valtiontukisääntöjen mukaista aluetukea ja hyötyä tällä tavoin edullisemmasta kohtelusta kuin tukea saamattomat alueet (esim. enemmän tukea investoinneille – myös maatalouteen – tutkimukseen ja kehitykseen, työpaikkakoulutukseen, työpaikkojen luomiseen jne.).

3.1 Yhteisön rahoitusvälineet

Rakennerahastot – tavoitteet 1 ja 2

Rakennerahastot on tärkein yhteisön aluetuen lähde, jolla on suuri vaikutus rajaseutuun. Saksan uusilla osavaltioilla, Kreikan kaikilla rajaseutualueilla ja Burgenlandilla on tavoite 1 -asema. Useat ehdokasmaiden naapurissa olevat alueet Saksassa, Itävallassa, Italiassa ja Suomessa saavat tavoitteen 2 ja osittain tavoitteen 3 mukaista tukea.

Suomen alueet Uusimaa ja Etelä-Suomi, jotka ovat Baltian ehdokasmaiden naapureita, voivat saada tavoitteen 2 mukaista rahoitusta, ja ne saavat noin 218 miljoonaa euroa vuosina 2000–2006.

Saksassa kaikki uudet osavaltiot Puolan ja Tšekin naapurissa (Mecklenburg-Vorpommern, Brandenburg ja Sachsen) saavat noin 10,4 miljardia euroa vuosina 2000–2006 (vuosina 1994–1999 ne saivat 8,4 miljardia euroa).

Vaikka näiden kolmen uuden osavaltion toimenpideohjelmat eivät sisällä erityisiä toimenpiteitä rajaseutualueita varten, infrastruktuuritoimenpiteet (2,7 miljardia euroa) ja maaseudun kehittämistoimenpiteet (2,1 miljardia euroa) hyödyttävät ensisijaisesti rajaseutualueita. Saksan tukijärjestelmässä *Gemeinschaftsaufgabe*, jota sovelletaan yhdessä kunkin toimenpideohjelman ykköstavoitteen kanssa, tuotantoinvestoinnit keskittyvät rakenteellisesti vähiten kehittyneille alueille, jotka ovat juuri rajaseutualueita.

Yhteisön tuki Berliinille on noin miljardi euroa vuosina 2000–2006. Tähän sisältyy tavoitteen 1 loppuvaiheen tuki 688 miljoonalla eurolla Berliinin itäosia varten vuosina 2000–2005 ja 384 miljoonan euron tuki tavoitteen 2 mukaisesti Berliinin länsiosalle vuosina 2000–2006.

Baijerin tavoite 2 -ohjelma, jonka piiriin kuuluu koko Tšekin vastainen raja, saa noin 537 miljoonaa euroa vuosina 2000–2006.

Vuosille 2000–2006 on varattu 889 miljoonaa euroa ehdokasmaiden naapureina olevaa kuutta **Itävallan** osavaltiota varten (Burgenland, Steiermark, Ylä-Itävalta, Ala-Itävalta, Kärnten ja Wien) tavoite 1- ja 2 -ohjelmissa (vuosina 1995–1999 tavoitteita 1, 2 ja 5b varten maksettiin 642 miljoonaa euroa).

Suurin osa Friuli-Venezia Giulian rajaseutualueesta ja osat Venetosta **Italiassa** voivat saada tavoitteen 2 rahoitusta vuosina 2000–2006. Noin 97 miljoonaa euroa rakennerahoitusta kohdennetaan Friuli-Venezia Giulialle ja 286 miljoonaa euroa Venetolle.

Kreikan rajaseutualueet Itä-Makedonia–Traakia ja Keski-Makedonia voivat saada tavoitteen 1 rahoitusta. Ne saavat 1,6 miljardia euroa rakennerahoitusta vuosina 2000–2006 (vuosina 1994–1999 1,1 miljardia euroa). Itä-Makedonian toimenpideohjelmaan sisältyy Egnatian tien rakentaminen valmiiksi (osuus Ardas-Ormeniosta Bulgarian rajalle) sekä vanhempien Bulgarian rajalle johtavien tiesuunnitelmien saattaminen päätökseen. Lisäksi tavoite 1 -ohjelmat Pohjois- ja Etelä-Egean saaria ja Kreetaa varten saavat yhteensä 1,2 miljardia euroa yhteisön tukea vuosina 2000–2006.

Interreg

Berliinissä kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien⁹ mukaisesti on kiinnitetty huomiota Interreg-ohjelman rajat ylittäviin toimiin (4,875 miljardia euroa vuosina 2000–2006), erityisesti niiden jäsenvaltioiden osalta, joilla on pitkä raja ehdokasmaiden kanssa.

Interreg IIIA: Rajaseutuyhteistyö

Viron naapurina olevan **Suomen** Interreg III A -ohjelman määrä on 14 miljoonaa euroa vuosina 2000–2006.

Interreg-rajaseutuyhteistyöohjelmiin on **Saksassa** käytettävissä noin 627 miljoonaa euroa vuosina 2000–2006 (Interreg IIA -ohjelmaan käytettiin vuosina 1994–1999 noin 419 miljoonaa euroa). Saksan Interreg III A -ohjelman varoista on varattu 67 prosenttia (421 miljoonaa euroa) Puolan ja Tšekin naapureina olevia tukikelpoisia alueita varten. Tämä on 16,7 prosentin korotus keskimääräisiin vuotuisiin määriin Interreg II A -ohjelmaan verrattuna. Baijerin noin 60 miljoonan euron osuus on vuosien 1994–1999 keskimääräisiin vuotuisiin määriin verrattuna 196 prosenttinen.

⁹ Berliinissä 24.–25. maaliskuuta 2001 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmien 40 kohta.

Itävallan Interreg III A -ohjelmien (yhteistyökumppaneina Tšekki, Slovakia, Unkari ja Slovenia) kasvu on vielä selvempää. Berliinin huippukokouksessa Itävallalle luvatus lisämäärän ansiosta käytettävissä on noin 110 miljoonaa euroa (vuosina 1995–1999 määräraha oli alle 31 miljoonaa euroa).

Myös **Italian** ja Slovenian Interreg III A -ohjelman rahoitusta on lisätty huomattavasti. Vuosina 2000–2006 on käytettävissä 56 miljoonaa euroa kun vuosina 1994–1999 rahoitusta oli 15,6 miljoonaa euroa. Reaalikasvu on siis 209 prosenttia.

Kreikan ja Bulgarian Interreg III A -ohjelmassa on käytettävissä noin 170 miljoonaa euroa vuosina 2000–2006 sekä 47 miljoonaa euroa rajaseutuyhteistyöhön Kyproksen kanssa.

Kaikkiaan ehdokasmaiden naapureina olevat EU:n alueet saavat Interreg III A -ohjelmiansa puitteissa 818 miljoonaa euroa vuosina 2000–2006, kun ne saivat 586 miljoonaa euroa vuosina 1994/5–1999¹⁰. Etusijalla näissä ohjelmissa ovat paikallisen infrastruktuurin parantaminen, koulutus ja henkilöresurssit sekä taloudellinen rajaseutuyhteistyö.

Interreg III B: valtioiden välinen yhteistyö

Interreg III B -ohjelma edistää alueellista yhdentymistä EU:n ja ehdokasmaiden välillä. Interreg III B -ohjelmassa on kaksi ehdokasmaita koskevaa ohjelmaa: Itämeren aluetta koskeva ohjelma (BSR), johon kuuluvat Suomi, Ruotsi, Tanska ja osat Saksaa, ja CADSES-ohjelma (Central, Adriatic, Danubian and South-Eastern European Space), joka koskee Itävaltaa, Kreikkaa sekä osia Saksasta ja Italiasta. Baltian maat ja Puola ovat ilmaisseet halukkuutensa osallistua BSR-ohjelmaan. CADSES-ohjelmaan osallistumisesta ovat ilmaisseet kiinnostuksensa Puola, Tšekki, Slovakia, Unkari, Slovenia, Bulgaria ja Romania. BSR-ohjelman määräraha vuoteen 2006 saakka on 97 miljoonaa euroa ja CADSES-ohjelman 132 miljoonaa euroa.

Interreg III C: alueiden välinen yhteistyö

Interreg III C on tarkoitettu alueille, jotka eivät sijaitse vierekkäin, EU:n ja sen ulkopuolisten maiden tasapainoiseen ja kestävään kehittämiseen muun muassa verkottumisen ja alueiden välisten yhteistyöhankkeiden avulla. Noin kuusi prosenttia (eli 300 miljoonaa euroa) koko Interreg III:n talousarviosta on varattu tätä ohjelmaa varten.

¹⁰ Vuosien 2000–2006 luvut on suunniteltuja määriä. Vuosina 1994–1999 Kreikkaa varten oli ainoastaan yksi yhtenäinen ohjelma. Kokonaismäärä on tämän vuoksi jaoteltu tulevan ohjelman mukaisesti.

Urban II

Yhteisön Urban II -aloitteen kautta kuusi rajaseudun kaupunkia (Neu-Brandenburg, Berliini ja Luckenwalde Saksassa, Wien-Erdberg ja Gratz Itävallassa sekä Komitini ja Iraklion Kreikassa) saavat yhteensä 68,5 miljoonaa euroa Euroopan aluekehitysrahaston rahoitusta vuosina 2000–2006. Vaikka Urban ei varsinaisesti kohdistu rajaseutualueiden ongelmiin, joissakin hankkeissa on mukana toimenpiteitä, jotka liittyvät ehdokasmaista peräisin olevaan siirtolaisuuteen.

Leader+

EU:n rajaseutualueiden koko maaseutu voi periaatteessa saada tukea maaseudun kehittämistä koskevasta yhteisön aloitteesta (Leader+) vuosina 2000–2006. Leader+ -aloitteen edunsaajia ovat paikalliset toimintaryhmät, joissa julkiset ja yksityiset tahot toimivat kumppaneina aluesuunnittelustrategioiden laatimiseksi ja täytäntöönpanemiseksi. Leader-ryhmät kattavat yleensä alueita, joiden väkiluku on 10 000–100 000 asukasta.

Leader+ -aloitteen toimenpide 2 on varattu yhteistyöhankkeille, jotka voivat olla joko alueiden välisiä (saman jäsenvaltion eri Leader+ -ryhmien tai samankaltaisten ryhmien välillä) tai valtioiden välisiä (osallistujina EU:n sisäiset Leader+ -ryhmät ja muut ryhmät yhteisön ulkopuolisissa maissa). Tällaisiin yhteistyöhankkeisiin voi sisältyä rajat ylittävää yhteistyötä EU:n rajaseutualueiden ja ehdokasmaiden maaseutuyhteisöjen välillä¹¹.

Equal

Yhteisön Equal-aloite on kokeiluluonteinen ohjelma, jolla pyritään edistämään uusia keinoja kaikenlaisen työmarkkinoihin liittyvän syrjinnän ja epätasa-arvon torjumiseksi valtioiden välisellä yhteistyöllä. Aloitetta rahoitetaan Euroopan sosiaalirahastosta 2,847 miljoonalla eurolla vuosina 2000–2006, ja rahoitusta antavat myös EU:n jäsenvaltiot.

Equal perustuu yhdeksään teemaan, jotka liittyvät läheisesti eurooppalaiseen työllisyysstrategiaan. Työelämän tärkeimmät toimijat (mukaan luettuina viranomaiset, kansalaisjärjestöt ja työmarkkinaosapuolet) työskentelevät aidosti kumppaneina testatakseen uusia tapoja torjua syrjintää teemoissa määritellyillä aloilla.

Phare-, Tacis- ja Meda-ohjelmien hankkeiden vetäjät voivat osallistua valtioiden välisiin toimiin, jos ne voivat hankkia tarvittavan rahoituksen. Lisäksi ehdokasmaat voivat osallistua Euroopan tasolla toteutettaviin valtavirtaistamis- ja tiedotustoimiin, joilla pyritään tunnistamaan parhaita käytäntöjä ja siirtämään ne maiden yleisempään politiikkaan ja käytäntöihin.

Liittymistä valmisteleva tuki ehdokasmaille

EU:n rakennerahastojen rinnalla ehdokasmaiden liittymistä valmistelevalla tuella vähennetään näiden maiden ja EU:n välistä tuloeroa. Liittymistä valmistelevaan tukeen kuuluvat Phare-, ISPA- (liittymistä valmisteleva rakennepolitiikan väline liikenne- ja ympäristöinfrastruktuurien aloilla) ja SAPARD-ohjelmat (maatalouden ja maaseudun

¹¹ Rahoitustuki Leader+ -ohjelmasta on ainoastaan EU:n Leader+ -ryhmien käytettävissä.

kehittämisen erityinen liittymisohjelma), ja niiden määrä on yhteensä noin 3 miljardia euroa vuodessa.

Pharen rajat ylittävän yhteistyön ohjelma

Pharen rajaseutuyhteistyön ohjelma (Phare-CBC) on suunniteltu Interreg-ohjelman vastineeksi ehdokasmaissa. Seitsemän ehdokasmaan EU:n rajanaapurina olevat alueet saavat tästä ohjelmasta alustavasti 309 miljoonaa euroa vuosina 2000–2002 (103 miljoonaa euroa vuodessa). Keskimääräinen vuotuinen Interreg-määräraha EU:n rajaseutualueille vuosina 2000–2006 on 146 miljoonaa euroa.

Pharen yhdistetyt CBC/Interreg-ohjelmat vuosille 2000-2006

Joulukuussa 1998 annetussa Phare-CBC-ohjelmaa koskevassa asetuksessa ja huhtikuussa 2000 annetuissa Interreg III -suuntaviivoissa tehtiin merkittäviä muutoksia kummankin ohjelman toimintaan. Vuodesta 2000 lähtien EU:n ja ehdokasmaiden vierekkäisiä raja-alueita (jotka ovat oikeutettuja yhteisön tukeen) on pidetty yhtenä yhtenäisenä maantieteellisenä ja sosio-ekonomisena kokonaisuutena. Tukikelpoiset alueet rajan molemmin puolin on määritelty samalla menetelmällä (NUTS 3), ja tukikelpoiset toimet ovat pitkälti samoja.

EU:n puoleisen ja ehdokasmaan puoleisen rajaseutualueen sosio-ekonomisen tilanteen yhteisen analyysin perusteella koko alueelle on laadittu tasapainoisen sosio-ekonomisen kehityksen ohjelma. Hankkeiden valinnasta ja seurannasta vastaa yhteinen elin, johon kuuluu kansallisia, alueellisia ja paikallisia edustajia kyseisestä jäsenvaltiosta ja ehdokasmaasta.

Phare-CBC-ohjelman johdonmukaisuutta *Interreg*-ohjelman kanssa parannettiin edelleen vuoden 2000 lopussa muutoksilla, jotka on esitelty komission jäsenyysvalmistelujen lujittamista käsittelevässä Phare 2000 -katsauksessa (*Phare 2000 Review – strengthening preparations for enlargement*). Parannuksiin kuuluu monivuotinen alustava määräraha kutakin rajaseutualuetta varten ja Phare-hankkeiden hajautetumpi täytäntöönpano; näiden hankkeiden tulisi olla kooltaan ja luonteeltaan Interreg-hankkeiden kaltaisia. Vuodesta 2001 alkaen Phare-CBC-ohjelmasta on voitu rahoittaa myös 300 000–2 000 000 euron suuruisia hankkeita (vaikkakin komission edustuston on edelleen virallisesti vahvistettava ne). Phare 2000-katsauksessa esiteltyjen uusien mekanismien tehokkuutta ja tuloksia tarkastellaan ennen vuoden 2002 loppua.

Tuki osallistumiselle valtioiden ja alueiden välisiin yhteistyöohjelmiin

Tällä hetkellä yhteisön tuki ehdokasmaiden osallistumiselle valtioiden ja alueiden välisiin yhteistyöohjelmiin kanavoidaan kansallisten Phare-ohjelmien kautta tapauskohtaisesti.

Itämeren alueen osalta Phare-CBC-ohjelmasta saadaan yhteisrahoitusta Interreg III B -ohjelmasta tuetuille ohjelmille; Itämeren reunustavat ehdokasmaat ja jäsenvaltiot laativat yhteisen ohjelma-asiakirjan ja koordinoivat sen Interreg III B -ohjelman kanssa, jotta nämä kaksi asiakirjaa saadaan yhdistettyä yhdeksi yhtenäiseksi ohjelma-asiakirjaksi vuoden 2003 loppuun mennessä. Vuonna 2001 Phare-CBC-budjettikohdan alle on perustettu erityinen kohta Itämeren alueen yhteistyötä varten.

3.2 Valtiontuet

Valtaosa NUTS 3 -alueista, jotka reunustavat ehdokasmaita, voivat saada alueellisin perustein myönnettävää valtiontukea Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan ja osittain myös c alakohdan mukaisesti. Ainoastaan neljä ehdokasmaita reunustavista NUTS 3 -alueista ei voi tällä hetkellä saada alueellisin perustein myönnettävää valtiontukea [Wiener Umland Nord ja Süd (Wienin ympäristö), Neustadt a/d Waldnaab ja Schwandorf (molemmat Baijerissa)].

Alueellisia valtiontukia koskeissa suuntaviivoissa¹² on erityinen säännös 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisia NUTS 3 -tason alueita varten, jotka ovat 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen alueiden naapurissa. Nämä alueet voivat hyötyä tuesta, jonka intensiteetti on suurten yritysten investointien osalta 20 nettoprosenttia, mikä on komission hyväksymä enimmäisintensiteetti tavallisille 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetuille alueille¹³.

Tässä yhteydessä komissio toteaa, että ehdokasmaat on rinnastettu 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin alueisiin Eurooppa-sopimuksilla aluksi viideksi vuodeksi, ja että tätä asemaa voidaan pidentää viiden vuoden jaksoilla. Joissakin tapauksissa (Bulgaria, Slovakia, Latvia, Liettua, Romania) tällainen pidennys on jo tehty, kun taas muissa tapauksissa assosiaationeuvosto tutkii sitä vielä.

Olisi huomattava, että assosiaationeuvosto on toistaiseksi hyväksynyt kaikki pidennykset (Bulgariaa lukuun ottamatta) sillä ehdolla, että aluetuista laaditaan täysin komission aluetukia koskevien suuntaviivojen (1998) mukainen kartta, millä voidaan varmistaa jäsenvaltioiden ja ehdokasmaiden tasa-arvoinen kohtelu.

Alueellisin perustein myönnettävällä valtiontuella jäsenvaltiot voivat antaa erityisapua rajaseutualueiden yritysten tukemiseksi laajentumisprosessin erityisongelmissa. On kuitenkin tärkeää huomata, että alueellisin perustein myönnettävä valtiontuki ei suinkaan ole ainoa valtiontukiväline rajaseutualueiden yritysten kehityksen tukemiseen. Nykyisillä valtiontukisäännöillä jäsenvaltiot voivat antaa jopa perustamissopimuksen alueellista tukea koskevan 87 artiklan 3 kohdan a tai c alakohdan soveltamisalan ulkopuolisilla alueilla tukea useisiin muihin tarkoituksiin, kuten:

- apua alkuinvestointiin, neuvontaan, osallistumiseen pienten ja keskisuurten yritysten messuihin ja näyttelyihin;
- apua maataloustuotantoon, markkinointiin ja maaseudun kehittämiseen;
- apua yrityksen henkilöstön yleiseen ja erityiseen kouluttamiseen;
- apua työpaikkojen luomiseen ja tietyillä edellytyksillä niiden ylläpitoon;
- apua yritysten tutkimus- ja kehitystoimiin investoinnin edistämiseen;

¹² EYVL C 74, 10.3.1998, s. 9.

¹³ Suurempi tuki-intensiteetti on mahdollista ainoastaan harvaan asutuilla alueilla.

- apua ympäristöinvestointiin ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistämiseen;
- vähimmäisapu, jota voidaan myöntää mille tahansa yritykselle enintään 100 000 euroa¹⁴ kolmen vuoden aikana; vähimmäisapua voidaan antaa myös yritykselle, joka on jo saanut hyväksytyn järjestelmän mukaista apua.

Kaikissa yllämainituissa tapauksissa vähimmäisapua lukuun ottamatta apua voidaan myöntää enemmän, jos edunsaaja sijaitsee 87 artiklan 3 kohdan a tai c alakohdan soveltamisalaan kuuluvalla alueella.

4. Yhteisön yhtenäinen rajaseutualueita koskeva toiminta

Kuten edellisissä luvuissa on selostettu, rajaseudulla on monenlaisia haasteita laajentumisprosessissa, ja yhteisö toteuttaa jo useita toimenpiteitä näiden alueiden auttamiseksi. Vaikka rajaseutualueet ovat yleensä hyvissä asemissa hyötyäkseen laajentumisesta keskipitkällä aikavälillä, tiettyjen alojen ja yritysten on mukauduttava muuttuviin taloudellisiin oloihin säilyttääkseen kilpailukykyänsä.

Komissio on kuitenkin sitä mieltä, että rajaseutualueilla tarvitaan lisätoimia taloudellisen yhdentymisen ongelmattoman edistymisen varmistamiseksi.

Koska laajentumisen vaikutukset ovat todennäköisesti huomattavan erilaisia eri rajaseutualueilla, komissio uskoo, että yhden uuden välineen luomisen sijasta rajaseutualueiden erilaisten tarpeiden kannalta tehokkainta on yhdistää uusia ja parannettuja toimenpiteitä. Jotta eri toimenpiteiden vaikutus olisi kuitenkin mahdollisimman suuri, niitä olisi koordinoitava yhteisön yhtenäisenä rajaseutualueita koskevana toimintana. Tällä toiminnalla pyritään myös parantamaan tiedotusta laajentumisen tavoitteista ja eduista rajaseutualueilla. Ehdotetun yhteisön yhtenäisen rajaseutualueita koskevan toiminnan yksittäisiä toimenpiteitä on esitelty jäljempänä.

4.1 Liikenneinfrastruktuurin investointien lisääminen

Yhteisön taloudellinen panos Euroopan laajuisissa liikenneverkoissa (TEN) vuodesta 1994 on osoittautunut erittäin tärkeäksi suurten liikennehankkeiden edistämiseksi niiden alkuvaiheessa. Lisäksi yhteisön TEN-ohjelma on rohkaissut julkisia ja yksityisiä sijoittajia tuomalla esiin EU:n poliittisen sitoutumisen maiden välisen multimodaaliliikenneverkon kehittämiseen Euroopassa.

Yhteisön enimmäisosuuden nostaminen 10 prosentista 20 prosenttiin TEN-hankkeissa

Yhteisön rahoitusosuus on nykyisellään rajattu TEN-hankkeiden rahoitusta koskevassa asetuksessa¹⁵ enintään kymmeneen prosenttiin hankkeen kokonaiskustannuksista. Tämä merkitsee sitä, että 90 prosenttia TEN-hankkeiden rahoituksesta on hankittava kansallisista, alueellisista tai yksityisistä lähteistä, mikä voi olla hankalaa ehdokasmaiden kanssa yhdessä toteuttavien kalliiden hankkeiden osalta. Unionin liikenneverkon kehittämiseen sitoutumisen lujittamiseksi komissio ehdottaa, että nykyinen kymmenen

¹⁴ Soveltamisala on määritelty 12. tammikuuta 2001 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 69/2001.

¹⁵ Neuvoston asetus (EY) N:o 2236/95.

prosentin yläraja nostetaan 20 prosenttiin sellaisten valtioiden välisten hankkeiden osalta, joissa lisäarvo osallistujamaille on erityisen suuri.

Erityinen 150 miljoonan euron rahoitustuki rajaseutualueiden TEN-hankkeita varten

Komissio ehdottaa hankkeiden rahoittamiseen rajaseutualueilla erityistä 150 miljoonan euron rahoitustukea vuosille 2003–2006 (joista 50 miljoonaa euroa kohdentamalla nykyisen talousarvion varoja uudelleen). Komissio ehdottaa, että lisärahoitus olisi käytettävä kiireellisimpiin parannuksiin rajat ylittävässä liikenneinfrastruktuurissa.

Euroopan laajuisten verkkojen ja ehdokasmaiden liikenneverkkojen yhdistäminen

Jäsenvaltioiden ja komission välisten TEN-hankkeiden rahoitusta koskevien monivuotisten ohjelmien yksi ensisijainen tavoite on rajat ylittävien hankkeiden laatiminen ehdokasmaiden kanssa. Erityisen tärkeitä tässä yhteydessä ovat ehdokasmaissa olevat yhteydet, joita tuetaan ISPA:sta ja jotka on yksilöity liikenteen infrastruktuuritarpeiden arviointiohjelmassa (TINA) Keski- ja Itä-Euroopan maiden osalta¹⁶.

Näiden hankkeiden tarkoituksena on yhdistää EU:n tärkeimmät TEN-yhteydet tuleviin TEN-yhteyksiin ehdokasmaissa. Näiden tavoitteiden tukemiseksi komissio ehdottaa seuraavaa:

- rahoituksessa suositetaan keskeisten (rajan läheisyydessä olevien) yhteyksien valmiiksi saattamista, ja tuki keskitetään tähän tavoitteeseen; kohteiksi olisi valittava hankkeita, joihin liittyy erityisistä maantieteellisistä rajoitteista johtuen suuri kuilu sosio-ekonomisen hyödyn ja taloudellisen kannattavuuden välillä;
- edistetään multimodaaliverkon kehittämistä, mukaan luettuna sisävesiliikenne mutta painopisteenä rautatiet;
- kehitetään edelleen hankkeita, jotka on yksilöity TEN-hankkeita koskevissa suuntaviivoissa ja jotka yhdistävät jäsenvaltiot nimettyyn TINA-verkkoon; erityistä huomiota olisi kiinnitettävä rajanylitysyhteyksiin yleiseurooppalaisissa liikennekäytävissä;
- edistetään hankkeita, joilla pyritään vähentämään pullonkauloja, yhdistämään satamat rautateihin ja edistämään investointeja sekä parantamaan rautatierahtiliikenteen infrastruktuuria.

4.2 Toimet pk-yritysten hyväksi ja rajaseutuyhteistyö

Euroopan parlamentti on päättänyt käyttää vuonna 2001 10 miljoonaa euroa (budjettikohdasta B5-3003) pilottihankkeeseen, jolla pyritään tukemaan alueita ja talouden aloja, joille aiheutuu todennäköisesti erityisen paljon sosio-ekonomisia kustannuksia laajentumisprosessista. Komissio aikoo jatkaa tätä toimintaa vuodelle ja myöntää siihen viisi miljoonaa euroa.

¹⁶ Kuten TINA-ohjelman loppukertomuksessa on selostettu (Wien 1999).

Komissio ehdottaa, että vuoden 2001 talousarvion 10 miljoonasta eurosta 7,5 miljoonaa euroa käytettäisiin tukitoimiin kuten erityisalakohtaisen tiedon välitykseen, työpajojen ja muiden kokoontumisten järjestämiseen EU:n ja ehdokasmaiden rajaseutualueiden pk-yritysten verkottumisen jatkamisen kannustamiseksi sekä laajentumiseen liittyviä aiheita koskevaan koulutukseen. Lopuilla 2,5 miljoonalla eurolla rahoitetaan euroneuvontakeskusten verkon kautta kanavoitavia tukitoimia. Näitä voivat olla EU:n yrittäjien liikematkat ehdokasmaihin, yrittäjien kannalta erityisen tärkeitä yhteisön säännösten osia käsittelevät seminaarit sekä laajentumisen vaikutuksia unionin paikallisiin työmarkkinoihin koskevat esittelytilaisuudet. Vuoden 2002 määräraha pilottihankkeelle on viisi miljoonaa euroa.

4.3 Rakennepolitiikat: yhteisön varojen täysimääräinen hyödyntäminen raja-alueilla

Alueet, jäsenvaltiot ja komissio tekevät kaikkensa, jotta kaikki vuosille 2000–2006 hyväksytyt tai hyväksyttävät rakennerahastojen ohjelmissa käytettävissä olevat varat tulevat hyödynnettyä. Nykyisen ohjelmakauden aikana ei ole mahdollista saada lisärahoitusta, koska komission on pysyttäydyttävä Berliinissä kokoontuneen Eurooppa-neuvoston sopimissa rahoitusnäkymissä.

Toimenpideohjelmien ja yhtenäisten ohjelma-asiakirjojen uudelleenkohdistaminen

Kuten edellä mainittiin (3.1 kohdassa), rakennerahastojen tavoite 1- ja 2 -tuki sekä Interreg-ohjelman tuki vuosina 2000–2006 kattaa suurelta osin raja-alueiden erityistarpeet. Rakennerahastoasetus (EY) N:o 1260/99 tarjoaa kuitenkin jonkin verran joustovaraa, jota voitaisiin käyttää laajentumiseen liittyvien raja-alueiden ongelmien korjaamiseen. Ohjelmia voidaan mukauttaa eri prioriteettien ottamiseksi paremmin huomioon. Vuoden 2003 puoliväliarvioinnin jälkeen yhteisön tukikehykset, toimenpideohjelmat ja yhtenäiset ohjelma-asiakirjat tarkistetaan, ja tarvittaessa niitä muutetaan jäsenvaltion tai komission jäsenvaltion suostumuksella tekemästä aloitteesta. Ohjelmia voidaan tarkistaa myös silloin, jos sosio-ekonomisessa tilanteessa tai työmarkkinoilla tapahtuu merkittäviä muutoksia. Tällainen tarkistus voisi tulla kyseeseen myös, jos raja-alueilla tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Suoritusvaraus

Neljä prosenttia kaikista rakennerahastojen kansallisista määrärahoista pidetään ohjelmakauden alussa varauksessa ("suoritusvaraus"). Jokainen jäsenvaltio arvioi viimeistään 31. joulukuuta 2003 läheisessä yhteistyössä komission kanssa toimenpideohjelmiensa ja yhtenäisten ohjelma-asiakirjojensa täytäntöönpanoa puolivälin tulosten ja erityisten seurantaindikaattoreiden perusteella. Komissio vapauttaa 31. maaliskuuta 2004 mennessä kunkin jäsenvaltion ehdotuksen perusteella ja puoliväliarvioinnin huomioon ottaen suoritusvarauksen ohjelmille, joista on saatu parhaat tulokset. Jos kyseiset ohjelmat täyttävät suoritusvarauksen myöntämistä koskevat perusteet, komissio tutkii asianmukaisesti kaikki jäsenvaltioiden ehdotukset, jotka koskevat näiden varojen käyttämistä rajaseutualueiden hyväksi.

Yhteisön enimmäisrahoitusosuus toimenpiteille rajaseutualueilla

Komissio suosittelee, että jäsenvaltiot hakisivat sopivissa tilanteissa enimmäismääräistä yhteisrahoitusta (joka on määritelty asetuksessa (EY) N:o 1260/99) tavoitteen 1 ja 2 mukaisille toimenpiteille rajaseutualueilla sillä ehdolla, että ohjelma-asiakirjoissa määritetyt yhteisrahoituksen kokonaisosuuksia noudatetaan (yhtenäiset ohjelma-asiakirjat, toimenpideohjelmat ja ohjelma-asiakirjan täydennykset). Tavoitteena on lisätä rakennerahastojen vaikutusta rajaseutualueilla.

Innovatiiviset toimet

Innovatiivisia toimia koskevien alueohjelmien edunsaajia ovat alueet, jotka voivat saada kokonaan tai osittain tavoite 1- tai 2 -tukea. Yhteisön tuki rajoittuu enintään kahteen ohjelmaan aluetta kohti ohjelmakaudella 2000–2006. Komissio arvioi ohjelmat, joille haetaan EAKR:n yhteisrahoitusta, innovatiivisia toimia koskevista suuntaviivoista määriteltyjen perusteiden mukaisesti. Se myöntää valituille ohjelmille 300 000–3 000 000 euroa. Ehdokasmaiden naapureina olevat alueet, jotka esittävät innovatiivisten toimien alueellista ohjelmaa koskevan hakemuksen, voivat keskittää toimet rajaseudulle. Komissio tutkii kaikki tällaiset ehdotukset. Samanlaisia toimia on suunnitteilla Euroopan sosiaalirahastosta, mukaan luettuina paikallista kehitystä tukevat toimenpiteet.

4.4 Phare-CBC- ja Interreg-ohjelmien koordinoinnin parantaminen

Komissio tutkii parhaillaan jäsenvaltioiden ehdotuksia Interreg III -ohjelmasta tuettaviksi rajat ylittäviksi ohjelmiksi. Ohjelmaehdotukset on hyväksyttävä tämän vuoden kuluessa. Joissakin tapauksissa ohjelmaehdotus jaetaan useisiin osiin; kullekin alueelle suunnitellaan alueellista alaohjelmaa, jolloin jokaisessa alaohjelmassa otetaan kyseisen alueen erityistilanne huomioon ja alueen erityistarpeita varten laaditaan strategia. Alueellinen kumppanuus ja alhaalta ylös etenevä lähestymistapa ovat tärkeitä tekijöitä kaikissa ohjelmaehdotuksissa. "Euroalueilla" on yhä tärkeämpi rooli yhdyntymisessä rajan molemmin puolin.

Phare-CBC- ja Interreg-ohjelmista vuodesta 2000 alkaen käytettävissä olevat varat:

- Phare-CBC-ohjelman vuosibudjetti on **163¹** miljoonaa euroa (2/3 EU:n vastaisille rajoille ja 1/3 ehdokasmaiden välisille rajoille), mikä on noin **10 prosenttia** Pharen kokonaisbudjetista.
- Interreg-ohjelman keskimääräinen vuosibudjetti on **146** miljoonaa euroa ehdokasmaiden naapureina olevia raja-alueita varten.

Komission odotetaan hyväksyvän vuoden 2001 aikana Phare-CBC- ja Interreg-ohjelman vuosien 2000–2006 **yhteiset ohjelmasuunnitteluasiakirjat**, jotka jäsenvaltioista ja ehdokasmaista peräisin olevat kumppanit ovat laatineet. Asiakirja sisältää rajan molempia puolia koskevan SWOT-analyysin, kvseiseen analvysiin nerustuvan yhteisen strategian ja yhdessä määritellvt nrrioriteetit ja toimenpiteet.

Raja-alueiden erityisongelmien osalta komissio tarkkailee tiiviisti Phare 2000 -katsauksessa tehtyjen muutosten vaikutuksia parantaakseen Phare-CBC-ohjelman ja Interreg-ohjelman yhdenmukaisuutta ja yhteensopivuutta.

Suunniteltuja muutoksia ovat:

- ohjelmakeskeisempi lähestymistapa Phare-ohjelmassa, jossa Interreg-hankkeiden kanssa samankokoiset ja -kaltaiset hankkeet ovat mahdollisia, jos ehdokasmaat kykenevät panemaan täytäntöön laajempia ohjelmia yksittäisten hankkeiden sijasta. Rinnakkain pitäisi olla kahdenlaisia ohjelmia: pienten hankkeiden rahasto alle 50 000 euron hankkeille kulttuurin, koulutuksen, tiedotuksen, paikallisen talouskehityksen ja työllisyyden aloilla sekä järjestelmä yli 50 000 euron tuille samanlaisia toimia varten kuin kansallisissa Phare-ohjelmissa (taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tukeminen) liike-elämään liittyvän infrastruktuurin, tuotantosektorin tukemisen ja henkilöresurssien kehittämisen hyväksi;
- alustava monivuotinen ohjelmasuunnittelu;
- valtioiden välisen yhteistyön yhteisrahoitus (Interreg III B), erityisesti Itämeren alueella. Muiden Interreg III -ohjelmien osalta voidaan harkita yhteisrahoitusta Pharen kansallisista ohjelmista.

Muihin parannuksiin Phare-CBC- ja Interreg-ohjelmien yhdenmukaistamisessa vuoden 2002 lopusta alkaen saattaa kuulua Phare-CBC-asetuksen muuttaminen, jotta

- Phare-CBC- ja Interreg III A -ohjelmien ensisijaiset kohteet vastaisivat täysin toisiaan kuten Interreg-suuntaviivojen 11 kohdassa ja liitteessä II säädetään,
- valtioiden (Interreg III B) ja alueiden (Interreg III C) välisten yhteistyöhankkeiden yhteisrahoitus Phare-CBC-ohjelmasta helpottuisi perustelluissa tapauksissa.

Joitakin eroja kuitenkin jää jäljelle, sillä Pharen ja rakennerahastojen tavoitteet ja menettelyt ovat melko erilaisia. Ehdokasmaiden osallistuminen Interreg III B -ohjelmaan lujittaa yhteistyötä alueellisessa kehittämisessä ja maankäytön suunnittelussa niiden ja jäsenvaltioiden välillä sekä niiden alueiden kesken rajaseutualueet mukaan luettuina. Yhteistyö voi kattaa tiedotuksen kansallisille, alueellisille tai paikallisille viranomaille alue- ja maankäytönsuunnittelupolitiikasta sekä tarvittaessa tuen tällaisen politiikan laatimisessa.

Osallistuminen Interreg III C -ohjelmaan antaisi alue- ja paikallisviranomaisille muun muassa rajaseutualueilla mahdollisuuden vaihtaa kokemuksia ja osallistua verkottumiseen, joka liittyy esimerkiksi tavallisiin rakennerahastojen toimiin, kaupunkien kehittämiseen ja innovatiivisiin toimiin kuten alueen talouden kehittämiseen teknologisten innovaatioiden pohjalta.

Koska tukea on käytettävissä vain vähän, tietty prosenttiosuus Phare-CBC-ohjelmasta voidaan käyttää osallistumiseen Interreg III B tai III C -tyyppiseen toimintaan.

Phare 2000 -katsauksen mukaisesti komissio ehdottaa, että alustava monivuotinen ohjelmasuunnittelu laajennettaisiin kattamaan vuodet 2002–2006 Phare-CBC-ohjelman osalta, jotta se kattaisi yhteisten ohjelmasuunnitteluasiakirjojen koko keston. Tarvittaessa näihin asiakirjoihin voitaisiin tehdä vähäisiä muutoksia monivuotisen ohjelmasuunnittelun soveltamiseksi käytännössä vuosina 2003–2006 tai vuodesta 2003 jäseneksi tuloon saakka.

Yhdessä näiden toimenpiteiden pitäisi johtaa Interreg- ja Phare-CBC-ohjelmien tehokkaampaan täytäntöönpanoon, mikä on rajaseutualueiden ja niiden väestöjen etujen mukaista.

Verkottuminen EU:n rajaseutualueilla

Interreg-aloitteen suuntaviivojen 53 kohdassa varataan 47 miljoonaa euroa verkottumiseen ja muihin toimiin Interreg-aloitteen kolmen osa-alueen täytäntöönpanon tukemiseksi. Rakennerahastoasetuksessa (N:o 1260/1999) ja Interreg III -suuntaviivoissa korostetaan yhteistyötoimien tärkeyttä ulkorajoilla ja erityisesti ehdokasmaiden vastaisilla rajoilla. Komissio ehdottaa tämän vuoksi, että näistä varoista varattaisiin 20 miljoonaa euroa toimille, joilla edistetään ja helpotetaan yhteistyötä rajaseutualueilla. Tuki voitaisiin käyttää verkkoihin, tiedotustoimiin, hankkeiden kehittelyn tukemiseen jne.

Rajaseutualueiden naapurialueiden tukikelpoisuus

Nykyisten Interreg-suuntaviivojen mukaisesti Wienin kaupunki voi osallistua rajaseutualueohjelmaan ainoastaan Slovakian kanssa (ks. Interreg-suuntaviivojen 10 kohta, jossa tukikelpoiset alueet on määritelty). Se ei voi osallistua ohjelmiin Tšekin ja Unkarin kanssa.

Koska Wien sijaitsee Slovakian, Unkarin ja Tšekin raja-alueiden välittömässä läheisyydessä, komissio on myönteinen Wienin sisällyttämiselle Interreg III A -ohjelmiin Tšekin ja Unkarin kanssa. Wienin erityisasema taloussuhteissa ja hallinnollisessa koordinoinnissa ehdokasmaiden rajaseutualueiden kanssa puoltaa tätä päätöstä. Yksityiskohdista keskustellaan Itävallan viranomaisten kanssa ja Interreg-suuntaviivoihin tehdään tarvittavat muutokset, kun naapurimaita on kuultu ja rajaseudun osavaltioiden erityistarpeet on otettu huomioon.

Lisäksi komissio muistuttaa mahdollisuudesta hyödyntää Interreg-suuntaviivojen joustovaraa kohdentamalla osa ohjelman varoista alueille, jotka ovat sellaisten NUTS 3 -tason alueiden naapurissa, jotka ovat tukikelpoisia Interreg III A -ohjelmassa. Jos tätä joustoa käytetään tehokkaasti, sen pitäisi vastata sellaisten pääkaupunkiseudun alueiden tarpeita, joihin laajentuminen saattaa vaikuttaa.

Interreg-ohjelman alueperiaatteen soveltaminen

Interreg- ja Phare-CBC -ohjelmien yhteensopivuuden parantamiseksi komissio tutkii myös mahdollisuudet muuttaa alueperiaatteen soveltamista väljemmäksi. Periaate tarkoittaa sitä, että Interreg-rahoitusta voi nykyisellään saada ainoastaan hankkeille tai hankkeiden osille, jotka sijoittuvat fyysisesti EU:n alueelle. Komissio tutkii erityisesti, millä edellytyksillä Interreg-ohjelmasta yksinään voitaisiin rahoittaa kokonaisia hankkeita, jotka sijoittuvat osittain EU:n alueen ulkopuolelle (kuten rajan ylittävät sillat) ja hankkeisiin, joihin ei liity investointia fyysisiin perusrakenteisiin vaan esimerkiksi kulttuurivaihtoa ehdokasmaan raja-alueen kanssa.

4.5 EIP:n erityisohjelma ympäristö- ja liikennehankkeita varten

Yksi rajaseutualueiden pääongelmista on riittävän liikenne- ja ympäristöinfrastruktuurin puute. Phare-CBC- ja Interreg-ohjelmista tuetaan nykyisellään rajat ylittäviä

infrastruktuurihankkeita tuilla. Suurempia investointeja tuetaan ISPA-ohjelmasta ja jäsenvaltioissa EAKR:stä ja TEN-liikenne-talousarviosta.

Euroopan investointipankki (EIP) on jo hyvin aktiivinen jäsenvaltioissa ja osallistuu usein hankkeisiin, joille yhteisö on myöntänyt avustusta. EIP:n toiminta ehdokasmaissa on ollut aikaisemmin melko vähäistä mutta lisääntyy vähitellen. Yhtenä ongelmana on se, että ehdokasmailla on vähemmän varoja käytettävissä pienempiin liikenneinfrastruktuuri- ja ympäristöhankkeisiin. Tätä on pidetty suurena puutteena rajat ylittävien hankkeiden saattamisessa päätökseen menestyksekkäästi. Soveltuvien varojen puutetta ehdokasmaissa voitaisiin ainakin osittain helpottaa yhdistämällä tukeen EIP:n lainaa. Lisäksi EIP:n rahoitukseen yhdistämisestä olisi lisätukea Pharen tuille, ja se auttaisi rajaseutualueiden viranomaisia kehittämään alueellista ja paikallista infrastruktuuria. Erityisesti kunnallisten lainamarkkinoiden asteittaista avaamista ehdokasmaissa tulisi myös valmisteltua ajoissa laajentumista varten.

Komissio ehdottaa tämän vuoksi 50 miljoonan euron alustavan Phare-määrärahan käyttöä tällaisen kunnallisen liikenne- ja ympäristöhankkeiden lainajärjestelyn kehittämiseen yhdessä EIP:n kanssa sillä edellytyksellä, että ne muodostavat osan yhdenmukaisuuden teollisuuden rakennemuutosohjelmasta tai alueellisesta kehitysohjelmasta.

EIP:n lainat voitaisiin tällöin lukea osaksi vaadittavaa yhteisrahoitusta hanketasolla rajaseutualueilla. Tämä voisi tapahtua joko erillisenä järjestelynä, jossa EIP:n lainat voitaisiin yhdistää olemassa oleviin Interreg- ja Phare-CBC -varoihin yhteisohjelmia varten, tai koordinoituna mutta erillisenä järjestelynä, jos siinä otetaan asianmukaisesti huomioon aluekehityssuunnitelmat/rakennemuutosohjelmat.

Komissio pyytää jäsenvaltioita tutkimaan, voidaanko Interreg III A- ja Phare-CBC -ohjelmasuunnitteluasiakirjoilla varmistaa rakennerahastoasetuksen (EY) N:o 1260/99 10 artiklan mukaisesti parempi koordinaatio EIP:n rahoituksen kanssa.

Myöhemmässä vaiheessa tällaista kunnallista lainajärjestelyä voitaisiin laajentaa muille alueille ehdokasmaissa (raja-alueiden ulkopuolelle) nykyisten alueellisten erojen vähentämiseksi.

4.6 Toimenpiteet maatalouden kehittämiseksi rajaseutualueilla

Tiettyjä toimintapoliittisia aloitteita maatalouden ja maaseudun hyväksi saatetaan tarvita laajentumisen mahdollisten kielteisten vaikutusten tasoittamiseksi rajaseutualueilla:

- Rajaseutualueilla, joilla maatilat kärsivät heikosta kilpailukyvyistä varsinkin tietyillä aloilla, nykyisiä maaseudun kehittämisohjelmia voitaisiin suunnata uudelleen, ja investointien, koulutuksen ja markkinointitoimien lisääminen olisi keskitettävä kyseisille alueille. Lisäksi enemmän tukea voitaisiin suunnata sekä maatilojen että muun talouselämän monipuolistamiseen. Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1257/1999 puitteissa jäsenvaltioiden on päätettävä, ovatko erityiset toimet tarpeen, muun muassa näiden ohjelmien puoliväliarviointien perusteella.

Jäsenvaltiot voisivat lisätä maaseudun kehittämistoimiaan rajaseutualueilla mukauttamalla tukea neuvoston asetuksen (EY) N:o 1259/1999 4 artiklassa säädetyllä tavalla. Jäsenvaltiot voivat käyttää kyseisiä yhteisön varoja yhteisön lisätukena toimenpiteille

varhennetun eläkkeelle siirtymisen, maatalouden ympäristöohjelman ja metsityksen aloilla, jotka on määritelty neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1257/1999, sekä toimenpiteisiin epäsuotuisten ja ympäristörajoitteisten alueiden hyväksi.

- Jäsenvaltiot voivat käyttää Leader+ -ohjelmaa rajaseutuyhteistyön edistämiseksi maaseutuyhteisöjen välillä rajan molemmin puolin.
- Interreg III A -suuntaviivojen liitteen II 1 kohdassa mainittuihin tukikelpoisiin toimenpiteisiin kuuluvat hankkeet maaseudun kehittämisen edistämiseksi. Nämä hankkeet voidaan sovittaa yhteen ehdokasmaissa toteutettavien Phare-CBC- tai SAPARD-hankkeiden kanssa. Eri ohjelmien päällekkäisyyttä on kuitenkin vältettävä. Interreg-hankkeissa on noudatettava asetuksen (EY) N:o 1257/1999 tiukkoja sääntöjä, jotka koskevat toimenpiteitä, jotka liittyvät perustamissopimuksen liitteessä I lueteltuihin tuotteisiin.
- Erityistä huomiota on kiinnitettävä rakennemuutos- ja maaseudun kehittämisprosessiin ehdokasmaissa ennen liittymistä ja sen jälkeen. Koska useimmat uusien jäsenvaltioiden rajaseutualueet ovat tavoite 1 -alueita, rajaseutuyhteistyön lujittaminen sellaisten aikaisempien EU:n rajaseutualueiden kanssa, jotka ovat olleet tavoite 1 -alueita, olisi huomattavan hyödyllistä.

4.7 Yhteisön koulutus- ja nuoriso-ohjelmat

Ehdokasmaat osallistuvat yhteisön koulutusta koskeviin ohjelmiin, joita ovat Sokrates (yleissivistävä koulutus), Leonardo (ammattikoulutus) ja nuoriso (epävirallinen kouluttautuminen ja liikkuvuus), samalla tavalla kuin jäsenvaltiot. Näistä ohjelmista tuettuihin toimiin osallistuu kumppaneita eri jäsenvaltioista ja ehdokasmaista.

Vaikka näitä ohjelmia ei ole suunniteltu erityisesti rajaseutuyhteistyöhön, ne lujittavat laajentumisen valmisteluihin liittyvän koulutusulottuvuuden edistämistä. Asianomaisten kansallisten viranomaisten tai ohjelmaa hallinnoivien yksiköiden olisi myös toteutettava erityistoimia näiden ohjelmien käytön maksimoimiseksi rajaseutualueilla. Oppilaitokset ja ohjelmaa hallinnoivat yksiköt voisivat järjestää yhteisiä tiedotuskampanjoita rajaseutualueilla ja niiden naapureina olevilla ehdokasmaiden alueilla.

Näiden toimien lisäksi komissio ehdottaa 10 miljoonan euron lisämäärärahaa vuosiksi 2003–2006 nuoriso-ohjelmalle nykyisen oikeusperustan ja nykyisen hajautetun hallintokehyksen perusteella.

Nuoriso-ohjelma on todettu yhteisön koulutusohjelmista soveltuvimmaksi välineeksi monikulttuuriseen opiskeluun ja yhteistyöhön rajaseutualueilla.

Nuoriso-ohjelman kokonaisvaltainen lähestymistapa eri menetelmineen ja toimintoineen edistää liikkuvuutta, aloitteellisuutta, monikulttuurista opiskelua sekä nuorten ja muiden kansalaisten keskinäistä solidaarisuutta kaikkialla Euroopassa. Lisäksi sen pitkälti hajautettu hallinnointi vahvistaa osaltaan sen poliittista vaikutusta ja näkyvyyttä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Kertynyttä kokemusta hyödyntäen nuoriso-ohjelma voi tarjota rajaseudun nuorille innovatiivisia mahdollisuuksia kehittää vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Monenlaiset

yhdistelmät ovat mahdollisia nuorisovaihdossa, eurooppalaisissa vapaaehtoishankkeissa ja koulutus-, tiedotus- ja yhteistyötoimissa.

4.8 Henkilöiden vapaa liikkuvuus

EU on määritellyt yhteisen kantansa työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen, ja viisi ehdokasmaata¹⁷ hyväksyi tämän kannan tietyin neuvotelluin mukautuksin Ruotsin puheenjohtakauden päätteeksi.

Komission maaliskuussa 2001 laatima ilmoitus ja sitä varten käytetyt lähteet osoittivat, että vaikka muuttavien työntekijöiden kokonaismäärä ei ehkä prosenttiosuutena ole suuri, absoluuttisina lukuina suhteettoman suuri määrä muuttaisi Saksaan ja Itävaltaan. Mahdollisten rajaseututyöntekijöiden määrää on ollut vaikea varmuudella ennustaa, koska käytettävissä olevat tiedot koskevat aikaisempaa ja ennusteet ovat pelkästään arvioita. Tässä vaiheessa ei ole luotettavaa menetelmää tulevien väestöliikkeiden ennustamiseksi ja muuttopäätöksiin vaikuttavien erilaisten muuttajien huomioon ottamiseksi (tuloerot, työmarkkinatilanne, kulttuuritekijät jne.).

Tulevia työvoiman liikkeitä koskeva epävarmuus ja joissakin väestöryhmissä vallinneet aiheelliset ja aiheettomat pelot puolsivat siirtymäjärjestelyjä työntekijöiden liikkuvuuden joustavan vapauttamisen helpottamiseksi. Siirtymäjärjestely, joka tällä keskeisellä alalla on saatu neuvoteltua, tasoittaa tietä varhaiselle jäsenyydelle vaikkakin tietyin rajoituksin.

Keskeisiä tekijöitä myös rajaseututyöntekijät kattavassa siirtymäjärjestelyssä ovat siirtymäkausi, tarkistusmekanismi, suojalausekkeet ja jäsenvaltioiden julistukset. Kaikki jäsenvaltiot noudattavat yhteistä kahden vuoden siirtymäkautta, jonka aikana pyritään säilyttämään vallitseva tilanne ja noudatetaan yhteisön etuuskohtelun periaatetta, eli ehdokasmaiden kansalaisten edellytykset parantuvat ja heillä on etusija EU:n ulkopuoliseen työvoimaan nähden. Tarkistus toteutetaan komission neuvostolle antaman kertomuksen muodossa, ja jäsenvaltioiden on ilmoitettava sen perusteella komissiolle, aikovatko ne jatkaa kansallisten toimenpiteiden soveltamista vai aikovatko ne soveltaa yhteisön säännöstöä. Jäsenvaltiot voivat siis toisesta vuodesta alkaen päättää soveltaa yhteisön säännöstöä. Ne nykyiset jäsenvaltiot, jotka säilyttävät kansalliset määräyksensä, voivat viiden vuoden kuluttua laajentumisesta pidentää näitä toimenpiteitä enintään kahdella vuodella ilmoitettuaan tästä komissiolle, jos työmarkkinoilla esiintyy tai uhkaa esiintyä vakavia häiriöitä. Kaikki jäsenvaltiot voivat käyttää suojalauseketta laajentumista seuraavien seitsemän vuoden aikana.

Jäsenyys sopimukseen tulee julistus, jonka mukaan nykyiset jäsenvaltiot pyrkivät kansallisella lainsäädännöllä vapauttamaan työmarkkinoille pääsyä yhteisön säännöstön noudattamisen nopeuttamiseksi. Jäsenvaltioita kannustetaan vapauttamaan työmarkkinoita jopa jo ennen laajentumista.

Vaikka minkään palveluiden tarjoamiseen ei liity yhteisiä siirtymäjärjestelyjä, kaksi jäsenvaltiota¹⁸ on neuvotellut suojamekanismin tiettyjen palvelujen suhteen, joiden tilanne niiden työmarkkinoilla on erityisen arka.

¹⁷ Kypros, Unkari, Latvia, Malta ja Slovakia.

¹⁸ Saksa ja Itävalta.

Tähän neuvottelulukuun on otettu mukaan tiettyä vastavuoroisuutta ja julistusten asemaa on vahvistettu, joten se on toistaiseksi suljettu kolmen aiemmin mainitun ehdokasmaan osalta. Kyseisten ehdokasmaiden osalta on hyväksytty, että ne voivat soveltaa nykyisten jäsenvaltioiden kansalaisiin kansallisia toimenpiteitä, jotka vastaavat kyseisen jäsenvaltion niiden kansalaisiin soveltamia toimenpiteitä. Niin kauan kuin jokin nykyinen jäsenvaltio soveltaa kansallisia toimenpiteitä jonkin uuden jäsenvaltion kansalaisiin, muut uudet jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön suojatoimenpiteitä tämän uuden jäsenvaltion suhteen. Maltan suhteen on laadittu erillinen ratkaisu, joka sisältää lähinnä suojalausekkeen ja julistuksen. Kyprokseen ei sovelleta rajoituksia.

4.9 Valtiontuet

Alueelliset tukikartat

Komissio hyväksyi vuosina 1999–2000 neljäntoista jäsenvaltion aluetukikartat vuosille 2000–2006. Saksa on antanut tiedoksi aluetukikarttansa ainoastaan ajanjaksolle 2000–2003, ja komission hyväksyntä sen alueille päättyy tämän vuoksi jo vuoden 2003 lopussa. Jäsenvaltiot olivat ehdottaneet tukea neljää lukuun ottamatta kaikille ehdokasmaiden naapurissa sijaitseville NUTS 3 -tason alueille jäsenvaltioissa (ks. 3.2), ja ne voivat saada nyt valtiontukea alueellisiin tarkoituksiin. Aluetukia koskevien vuoden 1998 suuntaviivojen 5.6 kohdan mukaisesti jäsenvaltioilla on mahdollisuus ehdottaa tukikelpoisuutta koskevia muutoksia aluetukikarttoihin niiden voimassaoloaikana, jos sosio-ekonomisen tilanne muuttuu merkittävästi¹⁹. Jäsenvaltiot voivat käyttää tätä säännöstä sen varmistamiseen, että kaikki NUTS 3 -tason alueet ehdokasmaiden naapurissa voivat saada valtiontukea alueellisin perustein (jotkut näistä NUTS 3 -alueista eivät tällä hetkellä voi saada tukea). Komissio tarkastelee suopeasti tällaisia jäsenvaltioiden esittämiä muutoksia perustelluissa tapauksissa. Jotta kullekin jäsenvaltiolle määrätty väestöraja ei ylittyisi, uuden alueen mukaanotto on tietenkin korvattava sulkemalla tuen piiristä jokin väestömäärältään vastaava alue.

Aluetuen intensiteetin yläraja

Kaikki jäsenvaltiot eivät ole käyttäneet täysimääräisesti hyväkseen aluetuen enimmäismäärää, joka on 20 nettoprosenttia siitä määrästä, jonka komissio voi hyväksyä perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti alueille, jotka ovat 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun aluetukeen oikeutettujen alueiden rajanaapureina. Esimerkiksi Saksa ehdotti huomattavasti alempaa, 18 prosentin aluetuen bruttoenimmäismäärää. Sama jäsenvaltio laski perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaista tukea saaville alueille annettavan aluetuen ylärajan 35 prosenttiin bruttomäärästä, vaikka komissio olisi hyväksynyt aluetuen ylärajaksi 35–50 prosenttia netosta kunkin alueen suhteellisesta sosio-ekonomisesta tilanteesta riippuen. Aluetukia koskevien vuoden 1998 suuntaviivojen 5.6 kohdassa tarkoitettut, edellä kuvattun kaltaiset muutokset aluetukikarttoihin voivat sisältää muutoksia aluetuen intensiteetin ylärajoihin.

Valtiontuki ja riskipääoma

¹⁹ Komissio huomauttaa, että Saksan on joka tapauksessa annettava vuosia 2004–2006 koskeva aluetukikarttansa tiedoksi.

Komissio antoi hiljattain tiedonannon valtiontuesta ja riskipääomasta²⁰. Kyseisessä tiedonannossa jäsenvaltioille annetaan huomattavasti joustovaraa uusien yritysten perustamisen ja alkuvaiheen kehittämisen tukemisessa. Komissio katsoo, että riskipääoman käyttö voisi olla erityisen hyödyllistä rajaseutualueiden muutosprosessin tukemisessa, erityisesti jos rahoitetaan EU:n rajaseutualueilla sijaitsevien yritysten yhteistyötä ehdokasmaiden yritysten kanssa.

Hyväksyttyihin tukijärjestelmiin kuuluvien rajaseutualueiden hyväksi toteutettavien toimien tukeminen talousarviosta

Jäsenvaltiot voivat hyödyntää myös nykyisiä sääntöjä, joiden mukaan ne voivat kohdistaa enemmän varoja rajaseutualueisiin komission kutakin tukijärjestelmää varten hyväksymästä talousarvion määrärahasta. Ne voivat myös korottaa talousarvion määrärahaa enintään 20 prosentilla kohdentaakseen enemmän rahaa rajaseutualueille ilman, että niiden tarvitsee ilmoittaa siitä komissiolle.

4.10 Laajentumista koskeva tiedotusstrategia

Rajaseutualueilla esiintyy monenlaisia huolia laajentumisen mahdollisista kielteisistä vaikutuksista erityisesti hallitsemattoman maahanmuuton, säännöllisen rajanylitysliikenteen ja kilpailun kiristymisen suhteen. Tämän tiedonannon analyysi rajaseutualueista osoittaa, että monet näistä huolista ovat perusteettomia ja että rajaseutualueet itse asiassa hyötyvät laajenemisesta pitkällä aikavälillä.

Näihin huoliin vastatakseen komissio käsittelee rajaseutuun liittyviä kysymyksiä laajentumista koskevassa tiedotusstrategiassaan. Se kannustaa tämän vuoksi asianomaisia lähetystöjä ja edustustoja käyttämään osan käytettävissä olevista resursseista rajaseutualueiden tilannetta koskevaan tiedotukseen. Kyseisten jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että laajentumista koskevissa tiedotuskampanjoissa otetaan rajaseutualueet asianmukaisesti huomioon.

4.11 Komission rajaseutualueita käsittelevä työryhmä

Komissio perustaa asiaa käsittelevistä eri yksiköistä yhteisen työryhmän, joka koordinoi ja seuraa tässä tiedonannossa ehdotettuja toimia. Näitä toimia toteutetaan yhteisön yhtenäisenä rajaseutualueita koskevana toimintana, jota työryhmä koordinoi. Työryhmä toimii yhdyselimenä ja tietopisteenä.

5. Päätelmät

Tässä tiedonannossa esitelty yhteisön rajaseutualueita koskeva toiminta kattaa monenlaisia toimenpiteitä, joita voidaan soveltaa eri alojen erityistarpeisiin. Komissio ehdottaa, että rajaseutualueiden nykyisiä välineitä koordinoidaan paremmin, sovellettavien valtiontukisääntöjen joustovaraa hyödynnetään ja tietyille aloille, erityisesti liikenne- ja ympäristöinfrastruktuuriin tehdään lisäinvestointeja. Lisäksi on tärkeää kehittää tehokas tiedotus- ja viestintästrategia, jolla voidaan maksimoida laajentumisen edut rajaseutualueilla.

²⁰ 23.5.2001, julkaisu valmisteilla

Ehdotetuilla toimenpiteillä pitäisi voida lujittaa rajaseutuyhteistyötä ja uusien talousalueiden kehittämistä, jolloin luodaan uusia mahdollisuuksia kasvuun ja työllistymiseen rajan molemmin puolin.

Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti tätä toimintaa on täydennettävä soveltuvilla toimenpiteillä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla sekä koordinoitava niiden kanssa. Komissio yhdessä jäsenvaltioiden kanssa tarkkailee jatkossakin laajentumisen sosiaalista ja taloudellista vaikutusta rajaseutualueilla tämän yhteisön toiminnan parantamiseksi entisestään. Jäsenyysneuvottelujen edistyminen huomioon ottaen ehdotetut toimenpiteet olisi pantava täytäntöön mahdollisimman pian.

Liitteet: Taulukko, karttoja